

dr hab. prof. nadzw. Danuta Umiastowska
Uniwersytet Szczeciński
Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia

Recenzja
pracy doktorskiej mgr Damiana Jerszyńskiego pt. *Wpływ*
eksperymentalnego treningu wizualizacji ruchu na zmiany techniki
pływania u dzieci we wstępnym etapie szkolenia

Kształcenie jest procesem systematycznym, planowym, zamierzonym i rozłożonym w czasie (W. Okoń, Cz. Kupisiewicz). Jego efektywność zależy będzie od zastosowanych metod nauczania, form organizacyjnych i środków dydaktycznych. Przyjmuje się podział czynników efektywności lekcji na czynniki treści kształcenia, czynniki psychologiczne i prakseologiczne. Przedstawiona do recenzji praca mgra Damiana Jerszyńskiego jest próbą pokazania zmian wywołanych zastosowaniem eksperymentu pedagogicznego opartego na metodzie wizualizacji ruchu w nauczaniu pływania. Można zatem przyjąć, że Doktorant skoncentrował swoją uwagę na czynnikach treści kształcenia i częściowo czynnikach psychologicznych.

Koncepcja pracy

Przedmiotem przedstawionej pracy w zamierzeniu Doktoranta jest pokazanie wpływu eksperymentalnego treningu wizualizacji ruchu na zmianę techniki pływania u dzieci we wstępnym etapie szkolenia. Podjęte zadanie jest interesujące, ale jednocześnie trudne do rozwiązania ze względu na indywidualne możliwości percepcyjne badanych uczniów.

Stosownie do wybranego tematu Autor przedstawia cel badań, pytania badawcze, charakteryzuje materiał i metody badań, analizuje uzyskane wyniki, przeprowadza ich dyskusję i formułuje wnioski końcowe. Temat pracy jest spójny z treściami zamieszczonymi w rozprawie doktorskiej. Konstrukcja dysertacji jest typowa dla prac empirycznych.

W kontekście dostępnego piśmiennictwa oraz dotychczasowych wyników badań sformułowany obszar badawczy może być podstawą rozważań w rozprawie doktorskiej.

Merytoryczna ocena pracy

Dysertacja zbudowana jest się z części zasadniczej – teoretycznej (25,6%), metodologicznej (12,8%), empirycznej z omówieniem wyników badań (20,9%), dyskusją (9,3%) i wnioskami (1,2%) oraz dodatkowej, która zawiera streszczenia (w języku polskim i angielskim – 4,7%), wykaz piśmiennictwa (8,1%) i aneks (15,1%). Na 86 stronach znalazło się 11 tabel, 23 ryciny (z których 16 to wykresy z wynikami badań), 5 fotografii i 89 pozycji piśmiennictwa (wśród nich jest 36 pozycji autorów polskich, 50 pozycji zagranicznych i 3 pozycje obcojęzyczne autorów polskich. W aneksie znalazły się tabele z wynikami badań oraz dwa programy nauczania techniki pływania – kraulem na grzbiecie i kraulem na piersiach.

W *Streszczeniu* na stronie 3 Autor pisze: *Przeprowadzona analiza statystyczna wykazała jednorodność grup badawczych w odniesieniu do wieku, masy ciała oraz wskaźnika BMI. Różnica nie była statystycznie istotna między badanymi grupami.* W dalszej części pracy nie zamieszcza potwierdzenia tego stwierdzenia. Tabela 1 na stronie 30 zawiera dane charakteryzujące obie grupy (kontrolną i eksperymentalną) – jednak nie pokazano w niej ani obliczonego wskaźnika BMI, ani wartości statystycznych potwierdzających jednorodność grup. Surowe wyniki dotyczące wieku, masy i wysokości ciała badanych nie pozwalają na przyjęcie założenia o jednorodności. Różnica wieku w momencie rozpoczynania badań między zawodnikami z grupy eksperymentalnej i kontrolnej sięga 1 roku i 1 miesiąca, różnica w masie ciała 6,3 kg, a w wysokości ciała 5,7 cm (uwzględniając podane wartości średnie).

We *Wstępie* podzielonym na pięć części Doktorant przybliży najważniejsze fakty historyczne w nauczaniu pływania, dokonuje obszernej charakterystyki techniki kraulem na grzbiecie i piersiach, omawia współczesne metody analizy techniki pływania oraz charakteryzuje trening pływacki z uwzględnieniem poszczególnych jego etapów. W tej części pracy należy podkreślić dobry dobór literatury problemu co świadczy o starannym przygotowaniu się Autora do stworzenia podstaw teoretycznych omawianego zagadnienia.

W rozdziale 2 po sformułowanym celu pracy Doktorant zamieszcza zdanie: *Zakłada się, że przykładowe ćwiczenia zawarte w programie ułatwią nauczycielom oraz trenerom realizację procesu nauczania i wdrażania nowych elementów techniki pływania w grupach początkujących.* To zdanie, jaki i kolejne zdania zapisane po

drugim, czwartym i piątym pytaniu badawczym (na stronie 27 i 28) są właściwe hipotezami badawczymi i jako takie wymagałyby weryfikacji w końcowej części pracy. Jednocześnie należałoby sformułować pytania szczegółowe, które by tą weryfikację ułatwiły.

W rozdziale 3.1. na stronie 29 Autor informuje, że badaniami objęto 50 osób, a w końcowej analizie uwzględniono wyniki 9-osobowej grupy eksperymentalnej i 9-osobowej grupy kontrolnej. Czy przy tak małej grupie można wyniki uogólnić? Czy nie należałoby raczej zastosować indywidualnych profili zmian? Z tekstu pracy można się jedynie domyślać, że w analizowanej grupie dzieci pływających byli tylko chłopcy, bowiem w żadnym miejscu pracy Doktorant o tym nie wspomina. Biorąc pod uwagę różnice dymorficzne między dziećmi w wieku 10,1–11,8 lat informacja taka jest dość zasadna.

Przy podziale badanych na grupy eksperymentalną i kontrolną brak zasad dokonanej kwalifikacji. Zgodnie z zasadami eksperymentu pedagogicznego jako grupę eksperymentalną wybiera się tę, która charakteryzuje się niższymi parametrami od grupy kontrolnej zakładając, że działanie czynnika eksperymentalnego wywoła korzystne zmiany. Tymczasem w prezentowanym eksperymencie pedagogicznym badani z grupy eksperymentalnej są o rok starsi od badanych z grupy kontrolnej, charakteryzują się wyższą wysokością i masą ciała.

Warto byłoby nieco szerzej opisać na czym polegała metoda wizualizacji wykorzystana w eksperymencie pedagogicznym. Doktorant starannie opisuje sposób rejestracji ruchu z wykorzystaniem trzech kamer, natomiast nigdzie nie wspomina jak ten materiał był wykorzystany przez nauczyciela prowadzącego eksperyment. Niezrozumiała jest dla mnie informacja zapisana na stronie 31: *Każdy rodzic otrzymał płytę DVD z zarejestrowaną techniką pływania swojego dziecka oraz instrukcję jak pracować z przekazany materiał (metoda wizualizacji ruchu)*. Na podstawie takiego zapisu można domniemywać, że metoda wizualizacji ruchu ma zostać poprowadzona przez rodziców, a nie nauczyciela. A chyba nie takie było założenie Doktoranta. Temat rozprawy sugeruje coś zupełnie innego. Przy opisie eksperymentu pedagogicznego warto skorzystać z prac W. Zaczyńskiego i M. Łobockiego, którzy bardzo szczegółowo opisują tą metodę badawczą.

Zebrane rezultaty poddano dokładnej analizie statystycznej, zarówno ilościowej i jakościowej. Uzyskane tą drogą interpretacje wiarygodnie potwierdzają wyniki przeprowadzonych badań. Konstrukcja wykresów i tabel zamieszczonych w pracy jest

przejrzysta co ułatwia analizę materiału badań. Wybór metod analizy statystycznej jest poprawny i nie budzi zastrzeżeń. Choć sugerowałabym, by przy tak nielicznej grupie zastosować też analizę indywidualnych osiągnięć jednostki.

Przeprowadzona dyskusja wyników badań oparta jest na dobrym materiale porównawczym pozwalającym na odniesienie wyników badań własnych do prac innych badaczy. Należałoby ją jednak zakończyć weryfikacją hipotez badawczych, które Autor powinien uwzględnić w rozdziale metodologicznym.

Z metodycznego punktu widzenia zabrakło mi wskazania wykorzystania metody wizualizacji w czasie przeprowadzanego eksperymentu pedagogicznego. Może warto byłoby zamieścić przykładowe konspekty zajęć z pływania kraulem na grzbiecie i kraulem na piersiach?

Opisany na stronach 81–84 program nauczania nie spełnia wymogów programu autorskiego, które powinny być konstruowane według innego schematu, zatem użycie na stronie 27 określenia: *Celem pracy było określenie wpływu autorskiego programu nauczania...* wymaga weryfikacji i należałoby nanieść poprawki w programie, tak by spełniał wymogi stawiane programom autorskim (w oparciu np. o pozycję H. Komorowskiej: *O programach prawie wszystko*, WSiP, Warszawa 1999).

W angielskiej wersji streszczenia Autor nie wspomina już o jednorodności grup badawczych w odniesieniu do wieku, masy ciała oraz wskaźnika BMI, a także nie podaje opisu rejestracji technik pływackich za pomocą kamery filmowej. Natomiast w tej wersji streszczenia znajduje się zapis, że w badaniu brali udział tylko chłopcy.

Formalna ocena pracy

Jako recenzent jestem zobligowana do wskazania pewnych usterek, które znajdują się w pracy. Poniżej podaję moje zastrzeżenia odnoszące się do formalnej strony rozprawy:

- zgodnie z przyjętymi zasadami interpunkcji (według Wielkiego Słownika Języka Polskiego) nie stawiamy kropki po podpisach pod rysunkami (ryciny 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 i 22) i pod fotografiami (fotografia 1, 2, 3, 4 i 5);
- zgodnie z przyjętymi zasadami interpunkcji (według Wielkiego Słownika Języka Polskiego) po dwukropku kontynuujemy wymienianie z małej litery, a kolejne wersy oddzielamy średnikiem, a nie kropką – strony 22 i 24;

- w rozdziale 4 tworzone są jednostronicowe podrozdziały, w których omawiane są zmiany zachodzące w czasie trwania eksperymentu – wydaje się zasadne potraktowanie ich jako wyróżnienia w rozdziale 4.1. *Kraul na grzbiecie* i w rozdziale 4.2. *Kraul na piersiach*;
- brak w spisie piśmiennictwa siedmiu pozycji, które pojawiły się w tekście pracy:
  - La Nation Moderne... 1957 na stronie 8,
  - Pelayo i wsp. 2006 na stronie 19,
  - Płatonow, Sozański 1991 na stronie 22,
  - www.casca.org na stronie 26,
  - Guzman 1998 na stronie 56,
  - Yoshizawa 1997 na stronie 56,
  - Zatoń 2003 na stronie 57,
  - Filon 2003 na stronie 57;
- w spisie piśmiennictwa figurują 44 pozycje, których nie odnalazłam w tekście pracy: 3, 5, 7, 8, 10, 11, 15, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 39, 42, 44, 46, 47, 50, 51, 53, 57, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 87 i 88;
- na stronie 12 przy odsyłaczu do literatury Czabański i wsp. powinna być data 2003a, a nie 2003;
- nie do odróżnienia są pozycje piśmiennictwa przywoływane w tekście pracy o numerach wymienionych poniżej, ponieważ istnieje w spisie kilka prac zawierających taki sam opis bibliograficzny (autor, rok wydania):
  - 12, 13 i 14 – Colwin 1992 strony 12, 16, 17 i 21;
  - 28 i 29 Karpiński 1995 strony 10, 12, 16;
  - 34, 35 i 36 Kjendlie 2004 strony 20, 56.

Wszystkie wyżej wymienione błędy oraz inne drobne usterki (np. braki pojedynczych liter, przestawione litery, niedopisane numery stron czy nazw wydawnictwa) zaznaczyłam ołówkiem w maszynopisie otrzymanej pracy, co ułatwi Doktorantowi poprawienie błędów i przygotowanie skorygowanej wersji rozprawy.

Doktorant podejmuje temat interesujący o dużym znaczeniu metodycznym w doskonaleniu treningu sportowego, pozwalający na podniesienie efektywności kształcenia jednak wskazane przeze mnie błędy natury

metodologicznej i formalnej spowodowały brak wystawienia pozytywnej oceny recenzowanej pracy.

Oczekuję na nową wersję rozprawy doktorskiej, w której zostaną poprawione wszystkie usterki i uwzględnione moje sugestie tak, by spełniała one wymogi stawiane dysertacjom naukowym.

Dokonom ponownej recenzji po otrzymaniu poprawionej pracy nie wnosząc o dodatkowe honorarium.

Danuta Gniazdowska

Szczecin, 9 stycznia 2016 roku